

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği*

A Research on The Attitude and Expectations of Tourists and Citizens of The Area for Sustainable Tourism Planning; Case of Akçakoca

Aslı ALTANLAR¹, Güniz AKINCI KESİM²

¹Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul

²Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Düzce

Özet: Doğal kaynakların plansızca tüketildiği günümüz dünyasında, her alanda olduğu gibi turizmde de sürdürülebilirlik kavramı giderek önem kazanmaktadır. Turizmde sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, çevre sorunlarına daha duyarlı olan turizm planlarını geliştirmek gerekmektedir. Yerel halk ve çevreye olan saygının geliştirilmesiyle hem sürdürülebilir bir turizmin gelişmesi sağlanabilmekte hem de daha seçici olan yeni turist profilleri için kentsel cazibe artırılabilir. Dolayısıyla turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için yönetici ve planlıların kentlerde turizmin sadece sayısal talep boyutunu değil, doğal ve kültürel çevreye duyarlı, yerel halk ve turistlerin davranış ve beklentilerini de anlamaya çalışan bir anlayış ortaya koyması gerekmektedir. Bu amaçla bu çalışmada, Akçakoca ilçesindeki turizm sisteminin kalitesi, ürünleri, hizmetleri, turizm faaliyetlerine olan eğilim, turizm amaçlı kullanılan alanlar, alanlardaki kısıtlayıcı nedenler, kullanım yoğunluğu ve turistik alanlardaki memnuniyetleri belirlemek için yarıstandart anket formları hazırlanmış ve 500 katılımcıya uygulanmıştır. Anket verilerinin çözümlenmesinde bilgisayar destekli istatistik programı kullanılmış ve Faktör Analizinin yanı sıra Tek Faktörlü Varyans Analizi ve T testi yapılmıştır. Elde edilen veriler, bulgular bölümünde çizelgelerle belirtilmiştir. Sonuç olarak, hem planlı ve hem de kullanıcı bakış açısıyla ilçenin turizm faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar tartışılmış, turizm potansiyeli olan alanlarda koruma-kullanma dengesinin sağlandığı alternatif bir turizm gelişmesi için bazı çözüm önerileri getirilmiştir. **Anahtar Kelimeler:** Sürdürülebilir turizm, Planlama, Kullanıcı davranışları, Akçakoca.

Abstract: As a result of unplanned consumption of natural resources, sustainability is getting more and more important also in tourism as well as in many other fields in today's World. To ensure sustainability in tourism, environmentally sensitive tourism planning must be developed. Sustainable tourism can be obtained by respecting local people and environment, so that new selective tourist profiles can be attracted to the city. Therefore, in order to attain sustainability in tourism, the urban planners and governors should not consider it only as a quantitative demand. Attitudes and expectations of local people and tourists must be taken into account while the plans must be sensitive to both natural and cultural environment. In this context, semi standard survey forms have been applied to 500 people to analyze the quality of the tourism system, its products, services, tendency towards tourism events, places used for touristic aims, restrictions of/in those areas, density of usage and the pleasure of the clients in Akçakoca. In the analysis of the survey computer based statistics programs were used and, Factor Analysis besides Single Factor Variation analysis and T test were applied. In conclusion, the problems faced in tourism events in the Akçakoca district were discussed, from both the planner and the user and some solutions were proposed to develop an alternative tourism in which usage – protection balance ensured in the potential tourism areas **Key words:** Sustainable tourism, Planning, User behavior, Akçakoca.

---

* Bu çalışma yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

1.Giriş

Tarih boyunca değişen ekonomik koşullar, gelişen teknoloji ve bunların etkilediği sosyal ve kültürel yapı kent mekânını da etkilemiştir. Yöneticiler, plancılar ve uzmanlar sanayisizleşme süreci içinde ekonomileri derinden sarsılan kentlerin küresel haritada yerlerini belirginleştirerek adlarını markalaştırmak ve diğer kentler üzerinde, rekabete dayalı bir imgesel üstünlük yaratabilmek için yeni kentsel politikalar ve stratejiler geliştirmektedirler. Bu stratejiler içerisinde turizm, kentsel imaj ve ekonomik gelişmenin sağlanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Turizmin geliştirilmesi, turistler açısından kentlerin çekiciliğinin artırılması, kentsel imajın belirlenmesi, kentin kimliğinin güçlendirilmesi, yerel ekonomik kalkınmanın desteklenmesi, istihdam yaratılması, yurttaşların yaşam kalitesinin artırılması ve kentsel ekosistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması gibi geniş bir çerçeveden ele alınmaktadır (Grodach ve Loukaitou-Sideris, 2007; Keating ve Frantz, 2004; Sınmaz ve Ark., 2010).

Dünya turizm sektörü, uzun yıllar kitlesel turizm üzerine kurulmuştur. Yerel yönetimler turizmi geliştirirken, kente miras kalan kentin coğrafyası, topoğrafyası, tarihi, kültür ve geleneklerini turistlere pazarlamakta ancak varolanı korumak, ona şekil vermek ve biçimlendirmek konusunda yetersiz kalmaktadırlar. Bu yetersizlik doğal ve kültürel kaynakların plansızca tüketilmesine ve fiziksel çevre üzerinde onarımı güç tahribatların meydana gelmesine neden olmaktadır. Değişen turist profili ve kitlesel turizmin fiziksel ve sosyal çevreye verdiği olumsuz koşullar görülmeye başlandığında ise, turizm sektöründe her zaman varolan risk faktörü en aza indirilerek, turizm sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla kitlesel turizme alternatif oluşturabilecek yeni turizm türlerinin geliştirilmesi gündeme gelmiştir.

Turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için kentlerde yönetici ve plancıların, turizmin sadece sayısal talep boyutunu değil, doğal ve kültürel çevreye duyarlı, yerel halk ve turistlerin davranış ve beklentilerini de anlamaya çalışan bir anlayış ortaya koyması gerekmektedir. Bu amaçla, yönetici ve plancılar öncelikle ortaya çıkan bu yeni zihniyet değişikliklerini değerlendirmeli, doğal ve kültürel çevrenin potansiyelini belirlemeli, turistik aktiviteler ile aktiviteler arası ilişkileri ortaya koymalı ve yerel halkın ve turistlerin kentsel çevredeki çeşitli olanakları nasıl kullandıklarını anlayarak koruma ve kullanma dengesinin sağlandığı sürdürülebilir bir turizm anlayışı ortaya koymalıdır (Enlil ve Ark., 2011; Kerimoğlu ve Çıracı, 2006). Ancak, bu şekilde yapılan planlar ile kentlerin turistler açısından çekiciliği artırılırken, kentin kendine has kültürünün ve doğal, tarihi ve kültürel miras alanlarının zedelenmesinin önüne geçilebilir. Aksi takdirde ticari kaygıların ön plana çıktığı bir turizm planlamasında, doğal, tarihi ve kültürel mirasın korunamamasına ek olarak, sosyal bozulma, toplum yapısında değişiklik, ziyaretçiler ve o bölgede yaşayanlar arasında sorunların ortaya çıkacağı da unutulmamalıdır (Türkün, 2007).

Aslında son 10-15 yıldır yapılan araştırmalar sadece turizm sektörü açısından değil, turistler açısından da eğilimlerin değiştiğini ve kitlesel turizme olan ilginin azalarak özgün ve tekil olana duyulan ilginin arttığını, alternatif turizm türlerine yönelişin giderek güçlendiğini, doğal alanlar, tarihi ve kültürel miras ile çeşitli sanatsal ve kültürel aktivitelerin artık turistlerin en önemli seyahat nedenleri arasında ilk sıralarda yer aldığını göstermektedir (Enlil ve Ark., 2011; Özer, 2010; Maitland, 2007; Erdoğan, 2003). Anlaşıldığı üzere yapılan araştırmalar, geleceğin turistinin turistik ürün satın alma davranışlarında giderek çok daha seçici olacağı yönünde yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla ülkemizin doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının potansiyelinin devam ettirilmesi ve dünya turizminde mevcut olan pazarının korunabilmesi amacıyla sürdürülebilir bir yaklaşımla turizm anlayışının benimsenmesinin gerekliliği açıkça görülebilmektedir. Bu noktada değişen turizm anlayışlarına ayak uydurabilmek, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak ve turizm için potansiyel arz eden alanları belirleyebilmek için peyzaj plancılarına da önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Bu çalışmada, bu veriler ışığında araştırma alanı olarak 1947 yılında daha Ege ve Akdeniz kıyıları henüz turizme açılmamışken, turizm potansiyeli keşfedilmiş Düzce ilinin Karadeniz'e tek kıyısı olan Akçakoca ilçesi seçilmiştir. Araştırma alanının Akçakoca olarak seçilmesinde; Akçakoca'nın yanlış arazi kullanımları ve turizm politikaları sonucunda hızla doğal ve kültürel kaynaklarını kaybediyor olması önemli bir etken oluşmuştur. Akçakoca'da turizmi dört mevsime yayarak koruma kullanma dengesinin göz önünde bulundurulduğu sürdürülebilir bir turizm anlayışını geliştirebilmek, yöre halkı ve turistlerin davranış ve beklentilerini anlayabilmek amacıyla yöre halkı ve yerli turistler pek çok değişken çerçevesinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

Alanın sosyal koşullarını ortaya koyabilmek için veri toplarken yöre halkı ve yerli turistlerin sosyo-ekonomik yapılarını ve turizm amaçlı faaliyetlerdeki genel eğilimlerini, alışkanlıklarını, kullanılan alanları, turist yoğunluğunu ve turistlerin seyahat özelliklerini gözlemleyebilmek ve turizmde yanlış kaynak kullanımı ve plansız gelişmeden doğan çeşitli sorunları yerinde tespit etmek amacıyla anket çalışmasından yararlanılmıştır. Soruların hazırlanmasında; Dawson, Newman and Watson (1997), Newman and Dawson (1998), Parasurman and etc. (1988), Mackay and Cropton (1990) çalışmalarından yararlanılmış ve konuyla ilgili elde edilen bilgiler doğrultusunda uzman görüşlerine de başvurulmuştur.

Yarıstandart olan ve beş bölümden oluşan anket, Akçakoca ilçesinde yaşayan yöre halkı ve yöreye gelen yerli turistlere uygulanmıştır. Bu amaçla 22 adet soru sorulmuştur. Sorulara verilebilecek alternatif seçenekler daha önceden hazırlanıp, ankete katılan kişilerden araştırmanın amacına göre bir veya daha fazla seçeneği işaretlemesi istenmiştir.

Anketin birinci bölümünde, yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek, eğitim durumu, gelir seviyelerini, ikamet yerleri) belirlemek amacıyla 7 adet, ikinci bölümde, yerli turistlerin seyahat özelliklerini ortaya koymak amacıyla, yöreye geldikleri ili, yöreye kaçınıcı kez geldiğini, yöreyi ziyaret etme sıklığını, konakladığı gün sayısını, konaklama yaptığı yeri, yöreye hangi mevsimde gelmeyi tercih ettiğini ve yöreye kiminle geldiğini belirlemek amacıyla 7 adet, üçüncü bölümünde katılımcıların Akçakoca'nın beğendikleri özelliklerini, Akçakoca için uygun buldukları turizm türlerini, Akçakoca'da turizm etkinliklerini gerçekleştirmek için tercih ettikleri alanları, bu alanlardaki rekreasyonel aktivite taleplerini, bu alanlardan faydalanma sıklığını, alanlara ulaşım şeklini ve bu alanlara gidememe nedenlerini belirlemek amacıyla 8 adet soru sorulmuştur. Anketin dördüncü bölümünde, yöre halkının ve yerli turistlerin Akçakoca'daki turizm alanları açısından memnuniyetlerini ve bunu etkileyen kriterleri belirlemek içinse Parasurman ve ark. (1988)'nın müşteri memnuniyetini belirlemede kullandığı SERVQUAL ile, Mackay and Cropton (1990)'un rekreasyon alanlardaki kullanıcı memnuniyetini belirlemede kullandığı REQUAL yönteminden yararlanılmıştır. Bu bölümde, yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetini arttıran etmenleri belirlemek için 20 yargı, memnuniyetini azaltan etmenleri belirlemek için ise 25 yargı oluşturulmuş ve söz konusu bu yargılar 5'li Likert tipi ölçek ile derecelendirilmiştir.

Akçakoca'daki turizm hareketleri incelendiğinde, genelde ilçeye olan turistik hareketlerin yaz aylarında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın evrenini Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında Akçakoca yöresini ziyaret eden tüm turistler ve yöre halkı oluşturmaktadır. Araştırmada anket uygulaması, evreni oluşturan bireylerin tamamı yerine, zaman ve maliyet sınırlılığı gibi nedenlerden dolayı, evreni temsil edebilecek düzeyde örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda, evren hacminin büyüklüğü ($N > 10.000$ veya $N < 10.000$), değişkenlerin türü (nitel veya nicel) ve güven düzeyinin ($1 - \alpha$) göz önünde bulundurulup bulundurulmayacağı gibi belirleyiciler dikkate alınarak, evreni temsil edebilecek örneklem hacminin belirlenmesinde kullanılan formülden yararlanılmıştır (Ural ve Kılıç, 2005).

$$n = \frac{\sigma^2 \cdot z_{\alpha}^2}{H^2}$$

n: Örneklem büyüklüğü (örnekleme dahil edilecek birey sayısı)
σ: Standart sapma değeri
H: Standart hata değeri (evren ve örneklem ortalaması arasında izin verilebilecek maksimum fark)
z: Belirli bir α anlamlılık düzeyine (yanılma olasılık değerine) karşılık gelen teorik değer

$$\alpha=0,01 \text{ için } \sigma=1,1; z_{0,01}=2,58; H=\pm 0,15 \Rightarrow n = \frac{1,1^2 \cdot 2,58^2}{0,15^2} = 358$$

$$\alpha=0,05 \text{ için } \sigma=1,1; z_{0,05}=1,96; H=\pm 0,15 \Rightarrow n = \frac{1,1^2 \cdot 1,96^2}{0,15^2} = 207$$

Bu sonuçlar doğrultusunda, örneklem evreni değerlendirmeye alınmayacak derecede eksik veriler içeren anketlerin de olabileceği dikkate alınarak 250 yöre halkı, 250 yerli turist olmak üzere 500 kişi olarak belirlenmiş ve anket 2007 yılında uygulanmıştır. Örneklem grubunu oluşturan bireyler kolay örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Örneklem grubu üzerinde uygulanan anketlerin geri dönüşümünden sonra, yapılan kontrollerde eksik ya da hatalı kodlamalar tespit edilen bazı anket formları değerlendirme dışı bırakılmış ve toplam 435 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Elde edilen veriler çözümlenirken, frekans ve yüzde dağılımlarını ifade edebilmek için “Frekans Analizi”, memnuniyet düzeylerini belirleyebilmek için “Faktör Analizi”, elde edilen faktör gruplarının güvenilirliğini ortaya koymak için “Cronbach’s Alpha Analizi” yapılmıştır. % 70 güvenilirlik oranının altına düşen faktör grupları değerlendirmeye alınmamıştır. Son bölümde, Faktör Analizi ile elde edilen faktör grupları ile demografik yapı ve seyahat özelliklerine ilişkin bazı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına dair veri elde etmek amacıyla Bağımsız Örneklemeler için Tek-Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) ve Bağımsız Örneklemeler için T Testi (Independent-Samples T Test) analizleri yapılmış ve elde edilen istatistik veriler çizelgeler halinde sunularak açıklanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Demografik Özellikleri

Ankete katılan yöre halkı ve yerli turistlerin (katılımcıların) % 49,7’si bay, % 49,7’si ise bayandır. Katılımcıların % 8,7’si 19 ve altı, % 50,8’i 20-29, %18,2’si 30-39, % 11,5’i 40-49, % 7,6’sı 50-59, % 2,8’inin ise 60 yaş ve üstü olduğu, % 6,6’sının ilköğretim, % 31,7’sinin lise, % 14,3’ünün ön lisans, % 38,9’unun lisans, %7,6’sının ise lisansüstü eğitim seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların % 40,9’unun evli, % 58,4’ünün bekar olup; % 27,4’ünün 500 YTL’den az, % 31,3’ünün 500-1000 YTL arası, % 15,9’unun 1001-1500 YTL arası, % 7,8’inin 1501-2000 YTL arası, % 7,4’ünün ise 2001 ve üstü bir aylık gelire sahip olduğu belirlenmektedir (Çizelge 1).

Katılımcıların % 14,3’ü memur, % 9’u işçi, % 1,1’i çiftçi, % 32,4’ü öğrenci, % 10,1’i ev hanımı, %7,4’ü emekli, % 10,3 serbest meslek, % 15,2’si diğer seçeneğini işaretleyerek; sözleşmeli öğretmen, özel sektörde; avukat, mimar-mühendis, teknik eleman olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların % 43,9’u Akçakoca’da ikamet ederken, % 55,6’ sının ise ikamet etmediği belirlenmiştir (Çizelge 1).

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Çizelge 1.Yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri.

Demografik Özellikler		F	%	Demografik Özellikler		F	%
Cinsiyet	Bay	216	49,7	Meslek	Memur	62	14,3
	Bayan	216	49,7		İşçi	39	9,0
	Boş	3	0,7		Çiftçi	5	1,1
Yaş Grubu	19 ve altı	38	8,7		Öğrenci	141	32,4
	20 -29	221	50,8		Emekli	32	7,4
	30-39	79	18,2		Ev hanımı	44	10,1
	40-49	50	11,5		Serbest Meslek	45	10,3
	50-59	33	7,6		Diğer	66	15,2
	60 ve üzeri	12	2,8		Boş	1	0,2
	Boş	2	0,5		500den az	119	27,4
Eğitim Durumu	İlköğretim	29	6,6	Aylık Gelir	500-1000	136	31,3
	Lise	138	31,7		1001-1500	69	15,9
	Ön lisans	62	14,3		1501-2000	34	7,8
	Lisans	169	38,9		2001 ve üstü	32	7,4
	Yüksek lisans	33	7,6		Boş	45	10,3
	Boş	4	0,9	İkametgah Durumu	Akçakoca'da yaşıyorum	191	43,9
Medeni Durum	Evli	178	40,9		Akçakoca'da yaşamıyorum	242	55,6
	Bekar	254	58,4		Boş	2	0,5
	Boş	3	0,3		Toplam	435	100,0

3.2. Yerli Turistlerin Seyahat Özellikleri

Yerli turistlerin seyahat özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 2'de verilmiştir. Ankete yanıt veren turistlerin, % 23,6'sı konaklamıyorum seçeneğini işaretlerken, % 28,1'i konaklama yeri olarak yazlıkları, % 3,7'si pansiyonları, % 4'ü kampingleri, % 7,4'ü otelleri tercih ettiklerini, % 31'i ise diğer seçeneğini işaretleyerek; aile, akraba, arkadaş, köy ve öğrenci evleri ile akraba veya arkadaşlarının yazlıklarında, konaklamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Turistlerin Akçakoca'yı ziyaret etme sayılarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde; % 7,4'ünün ilk kez, % 3,3'ünün ikinci kez, % 3,3'ünün de üçüncü kez, % 80,2'sinin ise dört ve daha fazla sayıda yöreyi ziyaret ettikleri anlaşılmaktadır (Çizelge 2).

Yerli turistlerin Akçakoca'ya geliş sıklıklarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde; % 7,9'unun haftada bir, % 11,6'sının 15 günde bir, % 9,1'inin ayda bir, % 13,2'sinin üç ayda bir; % 10,7'sinin yılda bir, % 22,7'sinin ise diğer seçeneğini işaretleyerek; genellikle yaz sezonunda sürekli ya da 5-6 kez, tatillerde ve okul dönemi boyunca hafta içi, Akçakoca'ya geldikleri belirlenebilmektedir. Yerli turistlerin yöreye geldikleri illere ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde ise; ilk üç sırada % 26,9 ile Düzce merkez ve ilçeleri, % 9,1 ile Ankara, ve % 7,9 ile Bolu'nun yer aldığı görülmektedir. Yerli turistlerin % 30,2'inin günübirlik olarak Akçakoca'ya gelmeyi tercih ettiği tespit edilirken, % 16,9'u 1-3 gün, % 4,5'i 4-6 gün, % 9,1'i bir hafta, % 7'si 15 gün, % 28,1'i 1 ay ve daha fazla zaman dilimlerinde Akçakoca'da kaldıklarını bildirmişlerdir. Yerli turistlerin yöreye birlikte gelen kişi ya da kişiler seçeneğine; % 53,7'sinin ailem, %33,1'inde arkadaşlarımla, %14'nünde yalnız cevabını verdikleri, yöreyi ziyaret etmeyi tercih ettikleri mevsimin ise; % 92,6'lık bir oranla yaz mevsimi olduğu tespit edilirken, % 24'lük oranla kış, % 2,8'lik oranla ilkbahar ve % 10,3'lük oranla sonbahar mevsimlerini de tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Kış aylarındaki talep artışında yöreye eğitim amaçlı gelen öğrencilerin etkisinin olduğu düşünülmektedir. Turistlerin daha çok bireysel turizm yaptıkları tespit edilirken, konaklama yeri olarak en çok yazlıkları tercih ettiği, otel, pansiyon ve kampinglerin ise daha az tercih edildiği görülmektedir. Bunun nedeni olarak, otel, pansiyon ve kampinglerin uluslararası standartlarda olmaması ve buna rağmen konaklama ücretlerinin pahalı olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

A.Altanlar ve G.Akıncı Kesim

Çizelge 2. Turistlerin seyahat özellikleri.

	F	%		F	%		
Yöreye geliş sıklığı	Haftada bir	19	7,9	Yörede Konaklama Süresi	Günübirlik	73	30,2
	15 günde bir	28	11,6		1 – 3 gün	41	16,9
	Ayda bir	22	9,1		4 - 6 gün	11	4,5
	Üç ayda bir	32	13,2		1 hafta	22	9,1
	Yılda bir	26	10,7		15 gün	17	7,0
	Diğer	55	22,7		1 ay ve daha fazla	68	28,1
	Boş	13	5,4		Boş	10	4,1
	Konaklama Yapılan Yer	Konaklamıyorum	57		23,6	Yöreye Birlikte Geline Kışı/Kişiler	Yalnız
Yazlık		68	28,1	Aile	130		53,7
Pansiyon		9	3,7	Akraba	16		6,6
Kamping		1	0,4	Arkadaş	80		33,1
Otel		18	7,4	Tur vb.	5		2,1
Diğer		75	31,0	Diğer	1		0,4
Boş		14	5,8				
Yöreyi Ziyaret Etme sayısı		İlk	18	7,4	Yöreyi Ziyaret Etmeyi Tercih Ettikleri Mevsim/ Mevsimler		İlkbahar
	2. kez	8	3,3	Yaz		224	92,6
	3. kez	8	3,3	Sonbahar		25	10,3
	4.kez ve üzeri	194	80,2	Kış		34	24,0
	Boş	14	5,8				
Ziyaretçilerin Yöreye Geldikleri İl	İL	F	%	Ziyaretçilerin Yöreye Geldikleri İl	İL	F	%
	Adana	1	0,4		Izmir	3	1,2
	Almanya	3	1,2		Izmit	4	1,7
	Amasya	1	0,4		Kastamonu	1	0,4
	Ankara	22	9,1		Kayseri	4	1,7
	Antalya	2	0,8		Konya	1	0,4
	Antep	1	0,4		Mugla	1	0,4
	Bolu	19	7,9		Sakarya	4	1,7
	Bursa	4	1,7		Sivas	1	0,4
	Düzce	65	26,9		Urfa	1	0,4
	Ereğli	1	0,4		Yozgat	2	0,8
	Giresun	11	4,5		Zonguldak	3	1,2
	Hatay	2	0,8		Boş	12	5,0
	Istanbul	1	0,4		Toplam	242	100,0

3.3. Yöre Halkının ve Yerli Turistlerin Memnuniyet Düzeyi

Katılımcıların Akçakoca'daki turizm alanları açısından memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla verilen olumlu ve olumsuz yargıların frekans, yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları Çizelge 3 ve Çizelge 4'de verilmiştir.

• Katılımcıların memnuniyet düzeyini arttıran etmenlerin frekans, yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları değerlendirildiğinde;

“Doğal çevre ve manzara güzelliği” (AO: 3,6493) , “Sessizlik ve huzur” (AO: 3,4928), “Kent stresinden ve günlük yoğunluklardan kurtulmak” (AO: 3,5147) , “Sadece ailemle ve dostlarımla baş başa olabilme fırsatı” (AO: 3,3863), “Gün batımını izleme olanağı” (AO: 3,7518) yargılarının memnuniyet düzeylerinde etkili olduğu görüş birliği ortaya çıkmaktadır.

“Doğal alanlarda egzersiz olanağı sağlaması” (AO: 2,2519), “Doğal alanlar hakkında bilgi edinmek” (AO: 2,3042), “Çevre temizliği” (AO: 2,5815), “Su sporları yapabilme” (AO: 2,1852), “Tarihi alanlar hakkında bilgi edinmek” (AO: 2,2635), “Macera ve keşif duygusu (AO: 2,5407) yargılarına katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde ise bu yargıların memnuniyet düzeylerinde etkili olmadığı görülmektedir.

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

“Doğal alana kolay ulaşabilme olanağı” (AO: 3,0733), “Doğal bir çevrede boş zaman değerlendirmek” (AO: 3,0796), “Mevcut plajlar ve olanakları” (AO: 3,0662) yargılarının aritmetik ortalamaları, frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde; bu yargıların katılımcıların memnuniyet düzeylerinde kısmen etkili, kısmen etkisiz olduğu tespit edilmektedir. “Şenlik ve Festivallerin düzenlenmesi” (AO: 2,7916), “Tatil ve eğlence maliyetlerinin düşük olması” (AO: 2,8407) yargılarının aritmetik ortalamaları ile frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde ise; katılımcıların verdikleri yanıtların “etkili değil” ile “kararsız” seçenekleri arasında bir değer olarak karşımıza çıktığı belirlenmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini arttıran etmenlerin frekans ve yüzde dağılımları.

Etmenler (Yargılar)	N	Arit.Ört. $\bar{X}$	S.S	Hiç Etkili Değil		Etkili Değil		Kararsız		Etkili		Çok Etkili	
				F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Doğal çevre ve manzara güzelliği	422	3,6493	1,11787	17	3,9	40	9,2	141	32,4	100	23,0	124	28,5
Doğal alana kolay ulaşabilme olanağı	416	3,0793	1,14111	31	7,1	105	24,1	137	31,5	86	19,8	57	13,1
Doğal alanlarda egzersiz olanağı sağlaması	401	2,2519	1,08577	117	26,9	132	30,3	101	23,2	36	8,3	15	3,4
Doğal bir çevrede boş zaman değerlendirmek	402	3,0796	1,17481	45	10,3	75	17,2	137	31,5	93	21,4	52	12,0
Doğal alanlar hakkında bilgi edinmek	401	2,3042	1,15421	116	26,7	133	30,6	88	20,2	42	9,7	22	5,1
Sessizlik ve huzur	414	3,4928	1,22670	29	6,7	63	14,5	106	24,4	107	24,6	109	25,1
Macera ve keşif duygusu	405	2,5407	1,34107	120	27,6	95	21,8	85	19,5	61	14,0	44	10,1
Kent stresinden ve günlük yoğunluklardan kurtulmak	408	3,5147	1,24011	32	7,4	52	12,0	112	25,7	98	22,5	114	26,2
Çevre temizliği	411	2,5815	1,36687	120	27,6	89	20,5	101	23,2	45	10,3	56	12,9
Yeni insanlarla tanışmak	403	2,3672	1,24154	126	29,0	106	24,4	102	23,4	35	8,0	34	7,8
Büyük gruplarla eğlenceli bir ortamda bulunma fırsatı	405	2,5654	1,34929	115	26,4	100	23,0	85	19,5	56	12,9	49	11,3
Sadece ailem ve dostlarımla baş başa olabileme fırsatı	409	3,3863	1,32006	48	11,0	51	11,7	117	26,9	81	18,6	112	25,7
Çocukların iyi zaman geçireceği mekânlar bulunması	403	2,4491	1,34729	133	30,6	96	22,1	76	17,5	56	12,9	42	9,7
Değişik spor aktivitelerinin yapılabilmesi	400	2,0525	1,13929	159	36,6	129	29,7	66	15,2	24	5,5	22	5,1
Sportif balıkçılık yapabilme	400	2,1875	1,31212	173	39,8	82	18,9	79	18,2	29	6,7	37	8,5
Su sporları yapabilme	405	2,1852	1,24590	165	37,9	91	20,9	85	19,5	37	8,5	27	6,2
Mevcut plajlar ve olanakları	408	3,0662	1,16376	36	8,3	98	22,5	134	30,8	83	19,1	57	13,1
Tarihi alanlar hakkında bilgi edinmek	406	2,2635	1,46801	123	28,3	139	32,0	93	21,4	33	7,6	17	3,9
Yöresel ve folklorik özellikleri tanıma fırsatı	405	2,2815	1,16457	121	27,8	137	31,5	83	19,1	40	9,2	24	5,5
Şenlik ve festivallerin düzenlenmesi	403	2,7916	1,31248	86	19,8	89	20,5	101	23,2	77	17,7	50	11,5
Gün batımını izleme olanağı	411	3,7518	1,26171	30	6,9	39	9,0	93	21,4	90	20,7	159	36,6
Tatil ve eğlence maliyetlerinin düşük olması	408	2,8407	1,40256	90	20,7	95	21,8	86	19,8	64	14,7	73	16,8

• Katılımcıların memnuniyet düzeyini azaltan etmenlerin frekans, yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları değerlendirildiğinde;

“Yaz aylarında oluşan nüfus artışı” yargısına % 42,1’inin “hiç sorun değil”, “Plajlarda çok fazla kullanım yoğunluğu” yargısına % 25,3’ünün, “Kamplarda ve piknik alanlarında kullanım yoğunluğu” yargısına % 29,9’unun, “Araç sayısının fazlalığı ve trafik sorunları” yargısına % 26,9’unun, “Yaz aylarında gürültüde artış olması” yargısına % 27,8’inin, “Doğal alanlarda kitle iletişim araçlarının insanları rahatsız etmesi” yargısına % 26,2’sinin “sorun değil” yanıtlarını verdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları da incelendiğinde; bu yargıların katılımcıların memnuniyetlerini olumsuz etkilemediği görülmektedir. “Yollar, sahil, piknik ve kamp alanlarındaki çöpler” yargısına % 42,3’ünün, “Plajlarda tuvalet, soyunma kabini ve duş yetersizliği” yargısına % 52’sinin, “Doğal ve tarihi güzellikler hakkında tanıtım ve reklam eksikliği” yargısına % 32’sinin “Doğal ve tarihi güzellikleri tanıtan tur ve organizasyonların olmaması” yargısına % 34,5’inin, “Doğal alanlara ulaşım zorluğu ve toplu taşıma araçlarının olmaması/yetersizliği” yargısına % 24,6’sinin, “Yolların bakımsızlığı” yargısına katılımcıların % 31,3’ünün, “Otopark eksikliği ve yollara araçların park etmesi” yargısına % 35,4’ünün, “Yapı yoğunluğu ve plansız yapılaşma” yargısına % 30,8’i “Yeterli ve kaliteli tesis eksikliği” yargısına % 31,7’sinin, “Spor eğlence dinlenme tesisi gibi yerlerin yeterli olmaması” yargısına % 33,3’ünün, “Yeterli alt yapının olmaması” yargısına % 41,4’ünün, “Düzenlenmiş kırsal ve kentsel alanlarda bakım çalışmalarının yapılmaması ya da yetersiz kalması” yargısına % 32’sinin, “Kanalizasyonların arıtmasız olarak akarsu ve denize bırakılmaları” yargısına % 56,6’sının, “Çöp ve diğer katı atıklarla denizin kirletilmesi” yargısına % 63,4’ünün, “İklimsel faktörlerden dolayı deniz mevsiminin kısa olması” yargısına % 29,2’sinin, “Zararlı böcekler ve başıboş hayvanlar” yargısına % 27,1’inin “çok sorun” yanıtlarını verdikleri görülmektedir. Katılımcıların verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması incelendiğinde ise; yöre halkı ve yerli turistlerin bu yargıları sorun olarak gördükleri ortaya çıkmıştır (Çizelge 4).

Çizelge 4. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini azaltan etmenlerin frekans ve yüzde dağılımları.

Etmenler (Yargılar)	N	Ort $\bar{X}$	s.s	Hiç sorun değil		Sorun değil		Kararsız		Sorun		Çok Sorun	
				F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Yaz aylarında oluşan nüfus artışı	414	2,1473	1,30376	183	42,1	92	21,1	71	16,3	31	7,1	37	8,5
Plajlarda çok fazla kullanım yoğunluğu	414	2,5628	1,29243	106	24,4	110	25,3	104	23,9	47	10,8	47	10,8
Kamplarda ve piknik alanlarında kullanım	412	2,4248	1,20690	108	24,8	130	29,9	97	22,3	45	10,3	32	7,4
Yönlendirme ve uyarı levhaları eksikliği	406	2,9778	1,37598	79	18,2	71	16,3	116	26,7	60	13,8	80	18,4
Yollar, sahil, piknik ve kamp alanlarındaki	414	3,9106	1,17448	16	3,7	36	8,3	101	23,2	77	17,7	184	42,3
Plajlarda tuvalet, soyunma kabini ve duş	412	4,1942	1,04923	9	2,1	21	4,8	77	17,7	79	18,2	226	52,0
Doğal ve tarihi güzellikler hakkında tanıtım ve reklâm eksikliği	416	3,6058	1,25664	28	6,4	55	12,6	109	25,1	85	19,5	139	32,0
Doğal ve tarihi güzellikleri tanıtan tur ve organizasyonların olmaması	413	3,5884	1,34744	38	8,7	60	13,8	86	19,8	79	18,2	150	34,5

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Çizelge 4 Devamı. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini azaltan etmenlerin frekans ve yüzde dağılımları.

Etmenler (Yargılar)	N	Ort $\bar{X}$	s.s	Hiç sorun değil		Sorun değil		Kararsız		Sorun		Çok Sorun	
				F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Doğal alanlara ulaşım zorluğu, toplu taşıma araçlarının olmaması/yetersizliği	410	3,2049	1,41662	65	14,9	75	17,2	88	20,2	75	17,2	107	24,6
Araç sayısının fazlalığı ve trafik sorunları	413	2,7409	1,37353	89	20,5	117	26,9	91	20,9	44	10,1	72	16,6
Yaz aylarında gürültüde artış olması	409	2,6601	1,37534	98	22,5	121	27,8	76	17,5	50	11,5	64	14,7
Doğal alanlarda kitle iletişim araçlarının insanları rahatsız etmesi	407	2,5553	1,31166	105	24,1	114	26,2	96	22,1	41	9,4	51	11,7
Yolların bakımsızlığı	410	3,4390	1,34417	39	9,0	66	15,2	117	26,9	52	12,0	136	31,3
Otopark eksikliği ve yollara araçların park etmesi	407	3,6806	1,30032	33	7,6	46	10,6	93	21,4	81	18,6	154	35,4
Yapı yoğunluğu ve plansız yapılaşma	413	3,4964	1,34132	41	9,4	62	14,3	95	21,8	81	18,6	134	30,8
Konaklama imkânın kısıtlı olması	410	2,9780	1,47746	97	22,3	66	15,2	90	20,7	63	14,5	94	21,6
Yeterli ve kaliteli tesis eksikliği	409	3,4621	1,38237	47	10,8	60	13,8	97	22,3	67	15,4	138	31,7
Spor, eğlence dinlenme tesisleri gibi yerlerin yeterli olmaması	414	3,5097	1,36496	43	9,9	59	13,6	101	23,2	66	15,2	145	33,3
Yeterli alt yapının olmaması (Kanalizasyon, içme suyu vd.)	413	3,8426	1,26833	27	6,2	43	9,9	78	17,9	85	19,5	180	41,4
Düzenlenmiş kırsal ve kentsel alanlarda bakım çalışmalarının yapılmaması veya yetersiz kalması	406	3,6404	1,22474	21	4,8	55	12,6	112	25,7	79	18,2	139	32,0
Kanalizasyonların arıtmasız olarak akarsu ve denize bırakılmaları	409	4,1565	1,20455	19	4,4	30	6,9	65	14,9	49	11,3	246	56,6
Çöp vd. katı atıklarla denizin kirletilmesi	411	4,3625	1,04413	9	22,1	22	5,1	56	12,9	48	11,0	276	63,4
Can ve mal güvenliği eksikliği	406	2,9163	1,50649	96	22,1	88	20,2	78	17,9	42	9,7	102	23,4
İklimsel faktörlerden dolayı deniz mevsiminin kısa olması	412	3,3422	1,39755	53	12,2	69	15,9	101	23,2	62	14,3	127	29,2
Zararlı böcekler ve başıboş hayvanlar	411	3,2092	1,41249	55	12,6	92	21,1	94	21,6	52	12,0	118	27,1

Katılımcıların “Konaklama olanaklarının kısıtlı olması” yargısına % 22,3’ü “hiç sorun değil”, %15,2’si sorun değil, %20,7’si kararsız, %14,5’si sorun ve % 21,6’sı “çok sorun” yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması ise 2,9780 olarak bulunmuştur. “Can ve mal güvenliği eksikliği” yargısına % 22,1’i “hiç sorun değil”, %20,2’si “sorun değil”, %17,9’u “kararsız”, %9,7’si sorun %23,4’ü “çok sorun” yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2,9163 olarak bulunmuştur. Elde edilen veriler ışığında her iki yargı için de genel görüşün kararsız bir eğilim gösterdiği ortaya çıkmaktadır (Çizelge 4).

3.4. Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Memnuniyet Düzeyini Belirleyen Etmenlerin Sınıflandırılması

Ankete katılan yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeylerinde aynı boyutu ölçen yargılara verilen değişkenlerin gruplandırılabilmesi amacıyla faktör analizi yapılmış ve güvenilirlik analizi ile test edilmiştir. Elde edilen istatistiki veriler Çizelge 5 ve Çizelge 6’da yer almaktadır.

- Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini arttıran etmenlerin sınıflandırılması

Katılımcıların memnuniyet düzeylerini arttıran 22 yargıya verdikleri yanıtlara ilişkin veriler faktör analizi ile gruplandırıldığında, üç adet faktör tespit edilmiştir (Çizelge 5). Memnuniyet düzeyini arttıran kriterleri belirlemek amacıyla verilen 22 adet yargıdan 10 adeti birinci faktöre, 10 adeti ikinci faktöre, 2 adeti ise üçüncü faktöre dahil olmuştur. Faktör 1’de yer alan kriterlerin hepsinde bir katılım istediği olduğu düşünülerek “doğal alanlardan aktif olarak faydalanma”, faktör 2’de yer alan kriterlerin çoğunun ortak özelliğinin “doğal alanlardan pasif olarak faydalanmak”, faktör 3’de yer alan kriterlerin hepsinin ortak özelliğinin de “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” olduğu görülmektedir.

Çizelge 5. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini arttıran etmenlerin sınıflandırılması.

Etmenler (Yargılar)	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
Doğal alanlarda egzersiz olanağı sağlama	0,534		
Doğal alanlar hakkında bilgi edinmek,	0,457		
Macera ve keşif duygusu,	0,493		
Çocukların iyi zaman geçireceği mekânlar bulunması,	0,605		
Değişik spor aktivitelerinin yapılabilmesi,	0,678		
Sportif balıkçılık yapabilme,	0,691		
Su sporları yapabilme,	0,580		
Tarihi alanlar hakkında bilgi edinmek,	0,473		
Yöresel ve folklorik özellikleri tanıma fırsatı,	0,560		
Şenlik ve festivallerin düzenlenmesi	0,502		
Doğal çevre ve manzara güzelliği,		0,728	
Doğal alana kolay ulaşabilme olanağı,		0,679	
Doğal alanlarda konaklama olanağı sağlama,		0,606	
Kent stresinden ve günlük yoğunluklardan kurtulmak,		0,534	
Sessizlik ve huzur,		0,594	
Sadece ailem ve dostlarımla baş başa olma fırsatı,		0,537	
Çevre temizliği,		0,466	
Mevcut plajlar ve olanakları		0,503	
Gün batımı izleme olanağı		0,367	
Tatil ve eğlence maliyetlerinin düşük olması,		0,459	
Yeni insanlarla tanışmak,			0,732
Büyük gruplarla eğlenceli bir ortamda bulunma fırsatı,			0,794
Genel Ortalama	2,3181	3,2620	2,9315
Alfa	0,8018	0,7898	0,7098
Varyans (%)	16,534	15,832	9,517
F1: Doğal Alanlardan Aktif Olarak Faydalanma İsteği; F2: Doğal Alanlardan Pasif Olarak Faydalanma İsteği; F3: Sosyal Aktivite Odaklı Fayda Sağlama İsteği			

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

- Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini azaltan etmenlerin sınıflandırılması

Katılımcıların memnuniyet düzeylerini azaltan 25 yargıya verdikleri yanıtlara ilişkin veriler faktör analizi ile gruplandırıldığında ise, dört adet faktör tespit edilmiştir. Tespit edilen faktörlere ilişkin faktör yükleri ve güvenilirlik analizi sonuçları Çizelge 6’da yer almaktadır. Memnuniyet düzeyini azaltan kriterleri belirlemek amacıyla verilen 25 adet yargıdan 10 adeti birinci faktöre, 8 adeti ikinci faktöre, 3 adeti üçüncü faktöre, 4 adeti dördüncü faktöre dahil olmuştur. Faktör 1’de yer alan kriterlerin hepsinin “donatı ve konaklama eksikliği”, faktör 2’de yer alan kriterlerin hepsinin ortak özelliğinin “alt yapı bakım ve onarım eksikliği”, faktör 3’ de yer alan kriterlerin hepsinin ortak özelliğinin “taşıma kapasitesinin aşılması” ve son olarak faktör 4’de yer alan kriterlerin hepsinin ortak özelliğinin de “görüntü ve gürültü kirliliği” olduğu görülmektedir.

Çizelge 6. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini azaltan etmenlerin sınıflandırılması

Etmenler (Yargılar)	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Yönlendirme ve uyarı levhaları eksikliği	0,512			
Plajlarda tuvalet, soyunma kabini ve duş yetersizliği,	0,510			
Doğal ve tarihi güzellikler hakkında tanıtım ve reklâm eksikliği,	0,671			
Doğal ve tarihi güzellikleri tanıtan tur ve organizasyonların olmaması,	0,682			
Doğal alanlara ulaşım zorluğu, toplu taşıma araçlarının olmaması / yetersizliği,	0,700			
Yolların bakımsızlığı	0,408			
Yapı yoğunluğu ve plansız yapılaşma	0,466			
Konaklama imkânın kısıtlı olması,	0,769			
Yeterli ve kaliteli tesis eksikliği,	0,773			
Spor, eğlence dinlenme tesisleri gibi yerlerin yeterli olmaması,	0,756			
Yollar, sahil, piknik ve kamp alanlarındaki çöpler, yapılmaması veya yetersiz kalması,		0,576		
Yeterli alt yapının olmaması (Kanalizasyon, içme suyu vd.),		0,638		
Düzenlenmiş kırsal ve kentsel alanlarda bakım çalışmalarının yapılmaması		0,556		
Kanalizasyonların arıtmasız olarak akarsu ve denize bırakılmaları,		0,717		
Çöp vd. katı atıklarla denizin kirletilmesi,		0,808		
Can ve mal güvenliği eksikliği		0,414		
İklimsel faktörlerden dolayı deniz mevsiminin kısa olması		0,440		
Zararlı böcekler ve başıboş hayvanlar		0,460		
Yaz aylarında oluşan nüfus artışı,			0,751	
Plajlarda çok fazla kullanım yoğunluğu,			0,825	
Kamplarda ve piknik alanlarında kullanım yoğunluğu,			0,778	
Araç sayısının fazlalığı ve trafik sorunları,				0,360
Yaz aylarında gürültüde artış olması,				0,601
Doğal alanlarda kitle iletişim araçlarının insanları rahatsız etmesi				0,565
Otopark eksikliği ve yollara araçların park etmesi,				0,606
Genel Ortalama	3,4659	3,6963	2,3751	2,8962
Alfa	0,8871	0,8062	0,8379	0,7686
Varyans (%)	19,494	15,229	11,475	10,259
F1: Donatı ve konaklama eksikliği; F2: Alt yapı, bakım ve onarım eksikliği; F3: Taşıma kapasitesinin aşılması; F 4: Gürültü ve görüntü kirliliği				

3.5. Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Demografik Özellikleri ile Memnuniyetlerini Belirleyen Etmenlerin Karşılaştırılması

• Yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri ile memnuniyetlerini arttıran etmenlerin karşılaştırılması;

Yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri (eğitim düzeyi, yaş dağılımı, gelir dağılımı) ile Akçakoca'daki turizm alanları açısından memnuniyetlerini arttıran eylemleri belirleyen etmenlerin gruplandırılması sonucu elde edilen “doğal alanlardan aktif olarak faydalanma isteği”, “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” ve “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörleri arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin, Bağımsız Örneklemeler için Tek-Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) ve Bağımsız Örneklemeler için T Testi (Independent-Samples T Test) analizleri yapılmıştır. Ayrıca anlamlı bir farklılık söz konusu ise, bu farklılığın ne yönde olduğu da araştırma kapsamında yorumlanmıştır.

Ankete katılan katılımcıların, eğitim düzeyleri ile faktör gruplarına verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, katılımcıların farklı eğitim düzeylerinde olmalarının faktör gruplarına verdikleri yanıtlar üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı ve bu faktörlere verdikleri yanıtlara ilişkin ortalamaların ise birbirlerine yakın değerler içerdiği görülebilmektedir. Benzer bir şekilde yaş dağılımı ve katılımcıların faktör gruplarına verdikleri yanıtlara ilişkin istatistiki veriler incelendiğinde; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ve farklı yaş gruplarında olmalarının, faktörlere ilişkin belirttikleri görüşler üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir (Altanlar, 2007).

Katılımcıların gelir düzeyleri ile faktör grupları arasındaki ilişki incelendiğinde ise, katılımcıların farklı gelir gruplarında olmalarının “doğal alanlardan aktif olarak faydalanma isteği” ve “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” faktörlerine verdikleri yanıtlar üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı ancak farklı gelir gruplarında katılımcıların “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörüne ilişkin yargılara verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülebilmektedir. “Sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörüne verilen yanıtlara ilişkin ortalamalar incelendiğinde; en memnun kullanıcıların 2001 TL ve üstü gelir düzeyine sahipken, 1501-2000 TL arası gelir düzeyine sahip olanların nispeten daha az memnun oldukları belirlenmiştir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetlerini arttıran etmenlerin gelir dağılımı ile karşılaştırılması.

Faktörler	Gelir Dağılımı	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Doğal Alanlardan Aktif Olarak Faydalanma İsteği	500den az	113	2,2375	0,76410	1,962	0,100
	500-1000	130	2,2162	0,68544		
	1001-1500	66	2,4124	0,83339		
	1501-2000	33	2,3144	0,88075		
	2001 ve üstü	30	2,5907	0,92853		
Doğal Alanlardan Pasif Olarak Faydalanma İsteği	500den az	114	3,1170	0,73854	1,041	0,386
	500-1000	135	3,2202	0,78608		
	1001-1500	67	3,2400	0,78866		
	1501-2000	33	3,3101	0,67487		
	2001 ve üstü	32	3,3919	0,81077		
Sosyal Aktivite Odaklı Fayda Sağlama İsteği	500den az	113	2,5796	1,24923	2,493	0,043*
	500-1000	128	2,3945	1,10056		
	1001-1500	66	2,3182	0,92252		
	1501-2000	33	2,1667	1,20977		
	2001 ve üstü	29	2,9310	1,12380		

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Katılımcıların Akçakoca’da ikamet edip etmeme durumları ile faktör gruplarına verdikleri yanıtlara ilişkin istatistiksel veriler incelendiğinde; ikamet durumu ile “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” ve “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörlerinde arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülebilmektedir. Buna göre, Akçakoca’ya gelen yerli turistlerin bu iki faktör grubuna ilişkin görüşlerinin yöre halkının görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir (Çizelge 8).

Çizelge 8. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetlerini arttıran etmenlerin ikametgah durumu ile karşılaştırılması.

Faktörler	İkamet Durumu	N	A.O. $\bar{X}$	s.s	s.d	T	p
Doğal Alanlardan Aktif Olarak Faydalanma İsteği	Akçakoca’ da yaşıyorum	183	2,2593	0,76392	411	0,792	0,429
	Akçakoca’ da yaşamıyorum	230	2,3200	0,78068			
Doğal Alanlardan Pasif Olarak Faydalanma İsteği	Akçakoca’ da yaşıyorum	186	3,0875	0,82659	420	2,801	**0,005
	Akçakoca’ da yaşamıyorum	236	3,2969	0,70803			
Sosyal Aktivite Odaklı Fayda Sağlama İsteği	Akçakoca’ da yaşıyorum	180	2,2667	1,05094	406	3,151	**0,002
	Akçakoca’ da yaşamıyorum	228	2,6140	1,14679			

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

• Yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri ile memnuniyetlerini azaltan etmenlerin karşılaştırılması

Yöre halkı ve yerli turistlerin demografik özellikleri (eğitim düzeyleri, yaş dağılımları ve gelir düzeyleri) ile memnuniyetlerini azaltan dört faktör arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin, Bağımsız Örneklemeler İçin Tek-Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Ankete katılan katılımcıların demografik özellikleri ile “donatı ve konaklama eksikliği”, “alt yapı bakım ve onarım eksikliği”, “taşıma kapasitesinin aşılması” ve “gürültü ve görüntü kirliliği” faktörleri karşılaştırıldığında; eğitim düzeyleri ile faktör gruplarına verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir (Altanlar, 2007).

Ankete katılan katılımcıların yaş grupları ile bu dört faktör arasındaki ilişki karşılaştırıldığında ise; “taşıma kapasitesinin aşılması” faktörüne verdikleri yanıtlara ilişkin aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilirken, “donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği”, “altyapı, bakım ve onarım eksikliği” ve “gürültü ve görüntü kirliliği” faktörlerine verilen yanıtlara ilişkin veriler incelendiğinde ise aralarında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Elde edilen bu verilere ilişkin ortalamalar incelendiğinde; Akçakoca’daki turizm alanlarında donatı, konaklama ve tanıtım eksikliğini 30-39 yaş arasındaki katılımcıların memnuniyetsizliğini daha fazla arttırırken, 50-59 yaş aralığında olan katılımcıların memnuniyetsizliğini nispeten daha az arttırdığı yargısına varılmaktadır. Yine Akçakoca’daki turizm alanlarındaki altyapı, bakım ve onarım eksikliğini 30-39 yaş arasındaki yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetsizliğini çok fazla arttırırken, 19 ve altı yaş grubunda bulunan yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetsizliğinin nispeten daha az olduğu belirlenmiştir. Son olarak, ankete katılan yöre halkı ve yerli turistlerden 40-49 yaş arasında bulunanlar gürültü ve görüntü kirliliğinden daha fazla rahatsızlık duyarken, 19 ve altı yaş grubundaki katılımcıların daha az rahatsızlık duydukları görülmektedir (Çizelge 9).

A.Altanlar ve G.Akıncı Kesim

Çizelge 9. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetlerini azaltan etmenlerin yaş dağılımı ile karşılaştırılması.

Faktörler	Yaş Dağılımı	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Donatı, Konaklama ve Tanıtım Eksikliği	19 ve altı	37	3,0855	0,94690	4,582	***0,000
	20-29	215	3,5777	0,99051		
	30-39	78	3,5852	0,93005		
	40-49	48	3,1146	0,93276		
	50-59	31	3,0173	0,95421		
	60 ve üzeri	11	3,2500	0,94818		
Alt Yapı, Bakım ve Onarım Eksikliği	19 ve altı	37	3,5568	0,91547	2,246	*0,049
	20-29	214	4,0357	0,89085		
	30-39	78	4,0844	0,92058		
	40-49	48	3,9021	0,86719		
	50-59	30	3,8867	0,80290		
	60 ve üzeri	11	3,7818	1,21393		
Taşıma Kapasitesinin Aşılması	19 ve altı	37	2,3243	1,15600	1,038	0,395
	20-29	214	2,3528	1,10943		
	30-39	77	2,4892	1,04655		
	40-49	47	2,5390	1,14747		
	50-59	30	2,2556	1,11308		
	60 ve üzeri	11	1,8182	0,89893		
Gürültü ve Görüntü Kirliliği	19 ve altı	37	2,6036	0,93797	3,188	**0,008
	20-29	214	2,7882	1,06549		
	30-39	78	3,2318	0,99064		
	40-49	47	3,0904	0,97506		
	50-59	29	3,0144	0,92020		

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

Katılımcıların bu dört faktör gruplarına ilişkin yanıtları incelendiğinde; “donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği”, “altyapı, bakım ve onarım eksikliği” faktörleri ile gelir dağılımı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı, “taşıma kapasitesinin aşılması”, “gürültü ve görüntü kirliliği”, faktörleri ile gelir dağılımları arasında ise anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Taşıma kapasitesinin aşılması 500 TL’den az gelire sahip yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeyini en fazla olumsuz etkilerken, 500-1000 TL arası gelir düzeyine sahip olan yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyet düzeylerinin diğer gelir gruplarına göre nispeten daha az olumsuz etkilendiği görülmektedir. “Gürültü ve görüntü kirliliği” faktörlerine verilen yanıtlara ilişkin ortalamalar incelendiğinde ise; 1001-1500 TL gelir düzeyine sahip olan katılımcıların memnuniyet düzeyinin diğer gelir düzeylerine göre çok olumsuz bir eğilim içinde olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 10).

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Çizelge 10. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetlerini azaltan etmenlerin gelir dağılımı ile karşılaştırılması.

Faktörler	Gelir Dağılımı	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Donatı, Konaklama ve Tanıtım Eksikliği	500den az	114	3,4348	1,02961	0,065	0,992
	500-1000	134	3,4339	0,97292		
	1001-1500	67	3,4980	0,98500		
	1501-2000	32	3,4124	1,02351		
	2001 ve üstü	32	3,4263	1,01477		
Alt Yapı, Bakım ve Onarım Eksikliği	500den az	114	3,9522	0,89526	0,302	0,876
	500-1000	133	4,0113	0,89285		
	1001-1500	67	3,9251	0,97642		
	1501-2000	32	4,0750	0,92806		
	2001 ve üstü	31	4,0806	0,80433		
Taşıma Kapasitesinin Aşılması	500den az	114	2,6053	1,15454	3,611	*0,007
	500-1000	132	2,1263	0,99939		
	1001-1500	66	2,5783	1,10137		
	1501-2000	32	2,4062	1,13824		
	2001 ve üstü	32	2,3229	1,06251		
Gürültü ve Görüntü Kirliliği	500den az	114	2,8041	1,01658	2,641	*0,034
	500-1000	132	2,8819	1,05515		
	1001-1500	67	3,2836	1,06235		
	1501-2000	32	2,7734	0,94476		
	2001 ve üstü	31	2,8763	1,04768		

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

Akçakoca'daki yöre halkı ile yerli turistlerin memnuniyetlerini azaltan faktörler arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin yapılan T testinin sonuçlarına göre, “donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği”, “taşıma kapasitesinin aşılması”, “gürültü ve görüntü kirliliği” olarak gruplandırılan faktörlerin yöre halkının memnuniyetlerine dair görüşlerini yerli turistlere göre daha olumsuz etkilerken, “altyapı bakım ve onarım eksikliği” faktörüne ilişkin belirttikleri görüşler üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir (Çizelge 11).

Çizelge 11. Yöre halkı ve yerli turistlerin memnuniyetlerini azaltan etmenlerin ikametgah ile karşılaştırılması.

Faktörler	İkametgah durumu	N	A.O. $\bar{X}$	s.s	s.d	t	p
Donatı, Konaklama ve Tanıtım Eksikliği	Akçakoca' da yaşıyorum	186	3,5638	1,00679	417	2,376	*0,018
	Akçakoca' da yaşamıyorum	233	3,3351	0,95589			
Alt Yapı, Bakım ve Onarım Eksikliği	Akçakoca' da yaşıyorum	185	4,0661	0,86198	415	1,892	0,059
	Akçakoca' da yaşamıyorum	232	3,8978	0,93356			
Taşıma Kapasitesinin Aşılması	Akçakoca' da yaşıyorum	185	2,5162	1,15889	413	2,399	*0,017
	Akçakoca' da yaşamıyorum	230	2,2572	1,03675			
Gürültü ve Görüntü Kirliliği	Akçakoca' da yaşıyorum	185	3,1117	1,02279	413	3,557	***0,000
	Akçakoca' da yaşamıyorum	230	2,7536	1,01662			

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

3.6. Yerli Turistlerin Seyahat Özellikleri ile Memnuniyetlerini Belirleyen Etmenlerin Karşılaştırılması

•Yerli Turistlerin Seyahat Özellikleri ile Memnuniyetlerini Arttıran Etmenlerin Karşılaştırılması

Yerli turistlerin seyahat özellikleri (ziyaret sayısı, geliş sıklığı, konaklama süresi) ile Akçakoca'daki turizm alanları ve faaliyetleri açısından memnuniyetlerini belirleyen etmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin, Bağımsız Örneklemeler İçin Tek-Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Yapılan varyans analizi sonucunda elde edilen istatistiki verilere göre, yerli turistlerin yöreye geliş sıklıkları, ziyaret sayısı ve konaklama sürelerinin her üç faktör ile ilgili görüşlerini etkilemediği belirlenmektedir (Altanlar, 2007).

Yerli turistlerin, konaklama süresi ile gruplandırılan bu üç faktördeki yargılara ilişkin sundukları görüşleri karşılaştırıldığında ise; yörede konaklama süresinin, “doğal alanlardan aktif olarak faydalanma isteği” faktörü ile anlamlı bir farklılık göstermezken, “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” ve “sosyal aktivite odaklı fayda sağlama isteği” faktörleri ile anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmektedir. Sonuç olarak, yerli turistlerin konaklama süresi arttıkça “doğal alanlardan faydalanma isteği” ve “sosyal odaklı faydalanma isteği” faktörlerine dair memnuniyetlerinin nispeten daha az olumlu olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 12).

Çizelge 12. Yerli turistlerin memnuniyetlerini arttıran etmenlerin konaklama süresi ile karşılaştırılması.

Faktörler	Konaklama süresi	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Doğal Alanlardan Aktif Olarak Faydalanma İsteği	Günübirlik	69	2,4689	0,74488	1,135	0,343
	1-3gün	38	2,2950	0,78824		
	4-6 gün	11	2,3030	0,54227		
	Bir hafta	21	2,5026	0,96586		
	15 gün	17	2,0993	0,98548		
	Bir ay ve fazla	65	2,2342	0,73749		
Doğal Alanlardan Pasif Olarak Faydalanma İsteği	Günübirlik	71	3,2797	0,68753	3,145	*0,009
	1-3gün	41	3,4817	0,66579		
	4-6 gün	11	3,7354	0,68180		
	Bir hafta	21	3,5238	0,65146		
	15 gün	17	2,9086	0,58698		
	Bir ay ve fazla	65	3,2188	0,74392		
Sosyal Aktivite Odaklı Fayda Sağlama İsteği	Günübirlik	69	2,4783	1,16769	3,404	*0,006
	1-3gün	39	2,6667	0,90564		
	4-6 gün	11	3,7273	1,21169		
	Bir hafta	20	3,0500	1,08700		
	15 gün	16	2,3125	1,26326		
	Bir ay ve fazla	64	2,5234	1,08901		

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

•Yerli Turistlerin Seyahat Özellikleri ile Memnuniyetlerini Azaltan Etmenlerin Karşılaştırılması

Ankete katılan turistlerin ziyaret sayısı, geliş sıklığı ve konaklama süresi ile “donatı ve konaklama eksikliği”, “alt yapı bakım ve onarım eksikliği”, “taşıma kapasitesinin aşılması” ve “gürültü ve görüntü kirliliği” faktörlerine ilişkin cevaplar arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örneklemeler için Tek-Faktörlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA)’nin sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilen faktörler Çizelge 13’te verilmiştir.

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

Ankete katılan turistlerin, ziyaret sayısı ile “donatı ve konaklama eksikliği”, “alt yapı bakım ve onarım eksikliği”, “taşıma kapasitesinin aşılması” ve “gürültü ve görüntü kirliliği” faktörlerine ilişkin cevaplar arasındaki ilişki incelendiğinde; yöreyi ilk kez ziyaret eden turistlerin donatı, konaklama ve tanıtım eksikliğini memnuniyetleri açısından çok fazla sorun olarak belirtirken, ikinci kez gelenlerin nispeten daha az sorun olarak belirttiği görülmektedir (Çizelge 13).

Ankete katılan yerli turistlerin, geliş sıklığı ile söz konusu dört faktör arasındaki ilişki incelendiğinde ise; sadece “taşıma kapasitesinin aşılması” faktörü ile geliş sıklığı arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Bu faktöre verdikleri yanıtlara ilişkin ortalamalara bakıldığında; diğer (yaz sezonunda sürekli ya da 5-6 kez, tatillerde ve okul dönemi boyunca hafta içi) seçeneğini işaretleyerek görüş bildiren turistlerin taşıma kapasitesinin aşılması olarak gruplandırılan yargılara ilişkin görüşlerinin daha olumsuz olduğu görülmektedir (Çizelge 13).

Ankete katılan yerli turistlerin konaklama süresi ile faktörlere ilişkin verdiği yanıtlar incelendiğinde; “alt yapı bakım ve onarım eksikliği” faktörü ile “konaklama süresi” arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Çizelge 13’teki veriler incelendiğinde; yerli turistlerin, “donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği”, “taşıma kapasitesinin aşılması” ve “gürültü ve görüntü kirliliği” faktörlerine verdikleri yanıtlara ilişkin ortalamaların birbirlerine yakın değerler içerdiği görülebilmektedir. Yerli turistlerin “alt yapı, bakım ve onarım eksikliği” faktör grubuna verdikleri yanıtlara ilişkin ortalamalara bakıldığında ise; konaklama süresi uzadıkça Akçakoca’da konaklayan turistlerin, “alt yapı bakım ve onarım eksikliği” faktöründe yer alan yargılara ilişkin memnuniyetlerinin daha olumsuz etkilendiği ve alt yapı bakım ve onarım eksikliklerini sorun olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Çizelge13. Yerli turistlerin memnuniyetlerini azaltan etmenlerin ziyaret sayısı, geliş sıklığı ve konaklama süresi ile karşılaştırılması.

Faktörler	Ziyaret sayısı	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Donatı, Konaklama ve Tanıtım Eksikliği	İlk kez	18	3,9276	0,97476	3,047	*0,030
	İkinci kez	8	3,2031	1,11391		
	Üçüncü kez	8	3,2701	1,25522		
	Dört ve fazla	185	3,2403	0,89748		
Faktör	Geliş sıklığı	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Taşıma Kapasitesinin Aşılması	Haftada bir	17	2,0588	0,80997	2,163	*0,048
	15 günde bir	27	1,9877	0,65686		
	Ayda bir	22	1,9091	0,92113		
	Üç ayda bir	32	2,5313	1,21183		
	Altı ayda bir	24	2,2153	1,09067		
	Yılda bir	51	2,1895	0,96438		
	Diğer	45	2,6000	1,13396		
Faktör	Konaklama Süresi	N	A.O. $\bar{X}$	s.s.	F	P
Alt Yapı, Bakım ve Onarım Eksikliği	Günübirlik	69	3,6935	,98069	2,616	*0,025
	1-3gün	39	3,5692	1,00267		
	4-6 gün	11	4,0364	1,09112		
	Bir hafta	21	4,0857	0,84041		
	15 gün	17	4,0618	0,94199		
	Bir ay ve fazla	65	4,1015	0,77952		

*p<0,05, **p<0,005, ***p<0,001, A.O: Aritmetik Ortalama

4. Tartışma ve Sonuç

Akçakoca, hem bir kıyı kenti, hem de doğal güzellikleri ile 1947 yılında daha Ege ve Akdeniz kıyıları henüz turizme açılmamışken, turizm potansiyeli keşfedilmiş bir ilçe olması ile turizm

açısından önemli bir konumdadır. Öyle ki daha Türkiye’de turizm ile ilgili bir Bakanlık kurulmadan önce, Akçakoca’da “Akçakoca Turizm Derneği” adıyla bir dernek kurulmuş ve Akçakoca, 1950-1970’li yıllar arasında gelişen iç ve dış turizme hizmet vermiştir. Fakat daha sonraki yıllar sahipsizlik ve ilgisizlik ilçede turizmi geriletmiş, hatta duraklama noktasına getirmiştir. 1990’lı yıllardan itibaren yerel yönetimlerin öncülüğünde Akçakoca’da turizm sektörü yeniden ilerleme kaydetmeye başlamıştır. Günümüzde Akçakoca, varolan turizm potansiyeli nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığı 2023 Türkiye Turizm Stratejisi içerisinde Batı Karadeniz kıyı koridorunun iç turizm gelişim koridoru olarak geliştirilmesi stratejisi kapsamında kültür, kıyı ve doğa turizmi çerçevesinde geliştirilmesi gereken 500 km’lik bölge içerisinde yer almaktadır (Altanlar, 2007). Sonuç olarak, geçmişten günümüze tutarlı bir turizm politikası geliştirilemediği için turizmde hak ettiği yeri alamayan Akçakoca’da, değişen turizm anlayışına uyum sağlanması, turizmin dört mevsime yayılabilmesi ve sürdürülebilir bir turizm gerçekleştirilebilmesi için alternatif turizm olanaklarının ortaya konulması ve sürdürülebilir turizm stratejileri belirlenerek planlanması gerekliliği açıkça görülebilmektedir. Bölgede, turizm aktif halde olsa da plansız gelişmektedir. Turizmde kaliteyi arttırmak ve turistlerin davranış ve beklentilerini tespit etmek amacıyla müşteri memnuniyetine yönelik araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalar, daha çok temizlik, yer, fiyat, güvenlik, hizmet kalitesi, turizmle ilgili hizmet personelinin sahip olduğu hizmet bilgisi ve yardımseverliği, fiziksel çekicilikler, kalite ve ulaşılabilirlik konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır (LeBlance, 1992). Turizm sektörünün doğal ve kültürel çekiciliklerinin değerlendirildiği düşünülürse, günümüz koşullarında müşteri memnuniyeti kadar, doğal alanların korunması üzerinde de ciddiyetle düşünülmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaçtan doğan bir sonuç olarak, doğal alanlardaki koruma ve kullanma dengesini sağlamak için de müşteri memnuniyetine yönelik yöntemlerden yarar sağlanmaktadır (Burns ve ark., 1997). Bu araştırmada, yöre halkı ve yerli turistlerin turizm alanlarındaki memnuniyetlerini sosyo-ekonomik yapılarını ve turizm amaçlı faaliyetlerdeki genel eğilimlerini, alışkanlıklarını, turistlerin seyahat özelliklerini belirleyebilmek ve turizmde yanlış kaynak kullanımı ve plansız gelişmeden doğan çeşitli sorunları yerinde tespit etmek amacıyla anket çalışmasından yararlanılmıştır.

Roovers ve ark. (2002)’ na göre rekreasyon aktivitelerinin açıklanması için kullanıcıların özellikleri çok önemli bir değişkendir. Sosyal sınıf, davranış ve tutumlardaki kültürel farklılıklar da müşteri beklenti ve algılamalarını etkileyebilmektedir (Kozak ve Rimmington, 2000). Araştırma alanında da sosyal sınıf ve kültürel farklılıkların beklentileri farklı etkilediği görülmüştür. Akçakoca’ da ikamet eden yöre halkının “taşınma kapasitesinin aşılması”, “gürültü ve görüntü kirliliği ile donatı”, “konaklama ve tanıtım eksikliğini” turistlere göre daha fazla sorun olarak gördükleri tespit edilirken, yine yöre halkının “doğal alanlardan pasif olarak faydalanma isteği” ve “sosyal aktivite odaklı faydalanma isteği” olarak sınıflandırılan faktör gruplarındaki yargıların, memnuniyetlerini turistlere göre daha az olumlu etkilediği görülmektedir (Çizelge 8, Çizelge 11).

Burns ve ark. (1998)’nın yaptıkları çalışma, ziyaretçilerin yaşadıkları değişimin, alanın kalitesini belirleyen alt yapı ve hizmet beklentilerinde de etkili olduğunu belirtmektedir. Akçakoca’daki turizm alanlarında da kullanıcıların en çok altyapı ve hizmet konularındaki beklentilerinin karşılanamadığı görülmektedir. Turizm alanlarında daha çok yönetim, alt yapı eksikliği, taşıma kapasitesinin aşılması, donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği gibi etmenlerin memnuniyeti olumsuz etkilediği görülmektedir (Çizelge 9, Çizelge10). Araştırma alanında, yörenin ihtiyaç ve sorunlarını tespit edebilmek için stratejik bir planlama çalışması yapılması gerekmektedir. Ancak bu şekilde doğal ve kültürel kaynakları ile turizm olanaklarını tanıtan çalışmaların yapılması ve bunların tur ve organizasyonlarla desteklenmesi sağlanacak ve araştırma alanını daha seçici turistlerin ziyaret etmesi ve turistlerin beklentilerinin karşılanarak daha memnun ayrılmaları söz konusu olacaktır.

Gürbüz (2003)’ün, yerli turistlerin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerinin, tatmin düzeyi ve şikâyetleri üzerinde etkili olup olmadığına yönelik Safranbolu yöresinde gerçekleştirdiği araştırma,

Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği

turistlerin bazı özellikleri ile memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada da, yöre halkı ve yerli turistlerin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerinin bazıları ile turizm alanlardaki memnuniyetlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Bowes ve Dawson (1998)'nin yaptıkları çalışmada, alana geliş sıklığının kullanıcıların alandaki sorunlara ve kalabalığa olan toleranslarını azalttığını belirtmişlerdir. Bu çalışmada da, alana geliş sıklığı azaldıkça donatı, konaklama ve tanıtım eksikliği ve taşıma kapasitesinin aşılmasına karşı olan toleranslarının azaldığı ve beklentilerinin karşılanmadığı görülmektedir (Çizelge 13).

Kılıç (2002)'in yaptığı çalışmada, Akçakoca'da çevreye ilişkin yapılan faaliyetlerden; yol yapım ve onarım çalışmalarına gereken önemi verme, park, bahçe ve yeşil alan konusunda sorumluluğunu yerine getirme, liman, sahil, cadde ve kaldırım gibi yerlerin çevre düzenlemesini yapma ve kanalizasyon, atık su ve çöp konularında gerekli hassasiyeti gösterip, denizi kirlilikten koruma konularında gerek yöre halkı, gerekse turizm işletmesi yöneticilerinin çok büyük bir çoğunluğu olumlu görüş bildirerek, belediye çalışmalarını başarılı bulduklarını belirtmişlerdir. Ancak bu çalışmada, yöre halkı ve yerli turistlerin bu faaliyetleri yetersiz olarak nitelendirdikleri ve sorun olarak görüş bildirdikleri ortaya konulmuştur.

Anket sonuçlarına göre turizm alanlarında tespit edilen genel sorunlar; Plansız yapılaşma, altyapı ve üst yapı eksikliği (Arıtma ve İçme suyu yetersizliği), Rekreasyon amaçlı açık ve yeşil alanların yetersiz kalması, varolanların da bakım ve onarım çalışmalarının yetersizliği, Kamuya açık alanlarda donatı ve uyarı levhaları eksikliği, Çöp ve katı atıkların düzensiz depolanması, Konaklama tesislerinin eksik ve yetersiz olması, Tanıtım ve reklam eksikliği, Tur ve organizasyon eksikliği olarak özetlenebilmektedir. Bunlara ek olarak, yöre halkı ve yerli turistlerin doğa tabanlı turizm aktiviteleri ile kültürel yapıyı tanımaya yönelik deniz-güneş-kum üçlüsüne alternatif olacak turizm türlerine eğilim gösterdikleri, fakat Akçakoca'daki turizm faaliyetlerinin beklentilerinin çok daha altında kaldığı açıkça görülmektedir. Katılımcıların, Akçakoca'da yer alan alternatif turizm için uygun olabilecek alanları yoğunlukla tercih ettikleri görülmektedir. Yine turizm için potansiyel arz eden bu alanlara gitmelerini kısıtlayıcı nedenlerin genel olarak yönetim ve alt yapıdan kaynaklanan eksiklikler olduğu da belirlenmiştir.

Sonuç olarak; idari ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının yanlış politikalar izlemesi ya da yetersiz kalması sonucu, yöre halkı ve yerli turistlerin beklentilerinin özellikle turizm faaliyetleri açısından tam olarak karşılanmadığı açıkça belirlenebilmektedir. Doğal ve kültürel kaynakların zenginliği dolayısıyla turist potansiyeline sahip olan ilçe, sezonluk planlamalarla alınan yanlış kararlar sonucunda turizm potansiyelini olumsuz etkileyen bir sürecin içine girmiştir. Özellikle çarpık kentleşmenin kaynakların kirlenmesine neden olduğu ve koruma - kullanma dengesi sağlanmadan yapılan her türlü faaliyetin Akçakoca ilçesinin turizm potansiyeline zarar verdiği görülmektedir. Bir kente turizm açısından geleceğe yönelik gerçekçi ve uygulanabilir politikalar ve planlar yapabilmek için öncelikle o kentin koşullarını belirleyen dinamikleri doğru olarak anlamak gerekmektedir. Bu amaçla kent, fiziksel ve beşeri altyapısından, kültür ve sanat alanlarını belirleyen ekonomik ve sosyal dinamiklere kadar geniş bir çerçevede incelenip objektif bir şekilde değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeyi doğru bir şekilde yapabilmek için kentteki doğal yapı, fiziksel altyapı, kültür sanat mekanları ve kültürel etkinliklerin belirlenmesi kadar kentlilerin değerlerini, yaşam alışkanlıklarını ve kentteki eğilimlerini de belirlemek gerekmektedir. Akçakoca gibi uzun yıllardır turizm amaçlı kullanılan ve turizm potansiyeli yüksek olan tüm yörelerin doğal ve kültürel kaynaklarının, sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla stratejik planlarının yapılması ve bu kapsamda alternatif doğal, tarihi ve kültürel kaynakların sürdürülebilmesi için alternatif turizm modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Altanlar, A. 2007. *Akçakoca Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması*. AİBÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce.
- Bowes, S., Dawson, C.P. 1998. Watercraft User Motivations, Perceptions of Problems, and Preferences for Management Action: Comparisons Between Three Levels of Past Experience. . *Proceeding of The 1998 Northeastern Recreation Research Symposium*. Northeastern Forest Experiment Station, GTR/NE-255. 149-155.
- Burns, R.C., Graefe, A. R., Titre J. P. 1997. Customer Satisfaction at US Army Corps of Engineers- Administered Lakes: A Compilation of Two Years of Performance Data. *Proceedings of The 1997 Northeastern Recreation Research Symposium*. USDA Forest Service. GTR. NE-241, 12-13.
- Dawson, C.P., Newman, P., Watson, A. 1997. Cognitive Dimensions of Recreational User Experiences in Wilderness: An Exploratory Study in Adirondack Wilderness Areas. *Proceedings of The 1997 Northeastern Recreation Research Symposium*, 257-259, New York.
- Enlil, Z., Dinçer, İ., Evren, Y., Seçkin, E. 2011. *İstanbul'da Kültür Turizmi İçin Yenilikçi Stratejiler*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 26-37, İstanbul.
- Erdoğan, N. 2003. Kitle Turizmi, Alternatif Turizm ve Ekoturizm Sürdürülebilirlik Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı*.
<http://cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/program.htm>. 10.10.2006.
- Grodach, C., Loukaitou-Sideris, A. 2007. Cultural Development Strategies and Urban Revitalization. *International Journal of Cultural Policy*, 13(4):349-370.
- Gürbüz, A. 2003. Safranbolu'ya Gelen Yerli Turistlerin Tatmin Olma Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1): 1-21.
- Keating, M. ve Frantz M. 2004. Culture-led Strategies for Urban Regeneration: a Comparative Perspective on Bilbao. *International Journal of Iberian Studies*, 16(3): 187-194.
- Kılıç İ., Temeloğlu, E. 2004. Yerli Turistlerin Memnuniyet Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15(2):113-124.
- Kılıç N. 2003. *Ekoturizm Planmasına İlişkin Araştırmalarda Kullanılan Bazı Yöntemler*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Leblanc, G., 1992. Factors Effecting Customer Evaluation of Service Quality of Travel Agencies: An Investigation of Customer Perceptions. *Journal of Travel Research*, 30 (4): 10-16.
- Mackay, K., Crampton J.,L. 1990. Measuring The Quality of Recreation Services. *Journal of Park and Recreation Administration*, 8(3), 47-56.
- Maitland, R., 2007. Culture, City Users and The Creation of New Tourism Areas in Cities. *Tourism, Culture and Regeneration*, CABI, 25-34, London.
- Newman, P., Dawson, C.P. 1998. The Human Dimensions of The Wilderness Experience in The High Peaks Wilderness Area. *Proceedings of The 1998 Northeastern Recreation Research Symposium*. New York. GTR-NE-255 pp:122-128.
- Özer, S.,U. 2010. *Şehir Turizmi ve Kültür: Yabancı Turistlerin Kültürel Bir Destinasyon Olarak İstanbul'u Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma*. Anadolu Üniversitesi Şehir Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi. Eskişehir.
- Parasurman, A., Zeithami, V. A., Berry, L. 1988. Servqual: A Multiple- item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Quality. *Journal of Retailing*, 64, 12-40.
- Roovers, P., Hermy, M., Gulinck, H., 2002. Visitor Profile Perceptions and Expectation in Forests From A Gradient of Increasing Urbanisation in Central Belgium. *Landscape and Urban Planning*. 59:129-145.
- Sınmaz, S., Altanlar, A., Çakıroğlu, A., Enlil, Z. 2010. Kültürel Gelişme Stratejileri Kapsamında İstanbul'da Dönüşüm Potansiyeli Taşıyan Sanayi Alanlarının Yeniden Canlandırılmasına Yönelik Bir Yaklaşım. *Uluslararası 21. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu (13-14 Ekim 2010), Bildiri Kitabı* (Basımda). İstanbul.
- Kerimoğlu, E., Çıracı, H. 2006. "İstanbul'da Uluslararası Ziyaretçilerin Memnuniyet Düzeyleri", İTÜ Dergisi /a, 5(1): 35-46.
- Türkün, A., 2007. Kentsel Turizmin Gelişmiş ve Az Gelişmiş Ülkelerdeki Yansımaları. *TMMOB İstanbul Kent Sempozyumu (13-15 Eylül 2007) Bildiriler Kitabı*, 221, İstanbul..
- Ural, A., Kılıç, İ. 2005. *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık. 274. Ankara.